

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Štefana Micháliku a JUDr. Daniela Hudáka na verejnom zasadnutí konanom 13. januára 2011 v Bratislave v trestnej veci obvineného **Š. K.**, pre trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1 Tr. zák. o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 19. januára 2010, sp. zn. 1 To 156/2009, podľa § 383, § 384 ods. 1, § 385 ods. 1, § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 Tr. por. takto

r o z h o d o l :

Rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 19. januára 2010, sp. zn. 1 To 156/2009, a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c/, písm. d/ Tr. por.

p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 2 ods. 9, § 34 ods. 1, ods. 4, § 44 ods. 2, § 293 ods. 5, § 293 ods. 10, § 326 ods. 3, § 252 ods. 4, § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3, § 322 ods. 3 Tr. por. **v n e p r o s p e c h** obvineného **Š. K.**

Tento rozsudok sa **z r u š u j e** v celom rozsahu.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Žiline sa **p r i k a z u j e**, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Čadca z 26. júna 2009, sp. zn. 1 T 6/2007, bol obvinený Š. K. uznaný vinným z prečinu podvodu podľa § 221 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že :

v presne nezistený deň v roku 2004 v mieste trvalého bydliska v byte č. X., na ul. O. v Č., okres Č., vykonal napojenie svojho bytu na elektrické vedenie spoločných priestorov panelového domu č. X., ktoré je opatrené samostatným elektromerom, a to medeným vodičom 2,5 mm² priamo do inštalácie bytu, na zásuvkový obvod svojho bytu, kde týmto zásahom do elektrického vedenia dosiahol to, že odber elektrickej energie z jeho bytu bol zaznamenávaný elektromerom spoločných priestorov, kde odber elektrickej energie zo spoločných priestorov platili všetci majitelia bytov vo vchode „A“ panelového domu č. X., pričom v období od nezisteného dňa roku 2004 do 29. júna 2006, kedy bol neoprávnený odber elektrickej energie ukončený, takto odobral z elektrického obvodu spoločných priestorov určité množstvo kilowattov elektrickej energie, čím spôsobil škodu najmenej v sume cca 8 000 Sk (266 eur).

Za to bol odsúdený podľa § 221 ods. 1 Tr. zák. na trest odňatia slobody v trvaní 7 mesiacov, výkon ktorého mu bol podľa § 49 ods. 1 písm. a/, § 50 ods. 1 Tr. zák. podmienene odložený na skúšobnú dobu v trvaní 15 mesiacov.

Podľa § 228 ods. 1 Tr. por. boli poškodení v rade 1/ až 15/ so svojím nárokom na náhradu škody odkázaní na občiansko-súdne konanie.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie tak obvinený Š. K. ako aj okresný prokurátor.

Krajský súd v Žiline rozhodol o predmetných odvolaniach rozsudkom z 19. januára 2010, sp. zn. 1 To 156/2009, takým spôsobom, že podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok Okresného súdu Čadca vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. obvineného Š. K. sám odsúdil podľa § 221 ods. 1 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák. na trest odňatia slobody v trvaní 7 mesiacov, výkon ktorého mu podľa § 49 ods. 1 písm. a/, § 50 ods. 1 Tr. zák. podmienene odložil na skúšobnú dobu v trvaní 15 mesiacov. Odvolanie obvineného podľa § 319 Tr. por. zamietol ako nedôvodné.

Proti vyššie uvedenému rozsudku krajského súdu podal obvinený Š. K. prostredníctvom svojho obhajcu z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. d/ Tr. por. 2. júna 2010 na Okresnom súde Čadca dovolanie, ktoré bolo následne (14. októbra 2010) uvedeným súdom predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

V písomných dôvodoch dovolania obvinený poukázal na to, že Krajský súd v Žiline vykonal verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti napriek tomu, že svoju neúčasť na danom zasadnutí riadne a včas ospravedlnil. V dôsledku toho mu bolo v danom štádiu konania upreté aj právo na obhajobu, najmä právo vyjadrovať sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o nich.

Obvinený je toho názoru, že vzhľadom na to, že v danom prípade použitie ustanovenia § 293 ods. 5 Tr. por. neprichádzalo do úvahy, bolo porušené právo vyplývajúce mu z § 293 ods. 3 Tr. por. a rovnako sa domnieva, že bola porušená aj zásada priamosti trestného konania v zmysle § 2 ods. 7 Tr. por. (*„každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak“*).

Ako obvinený ďalej podotkol, krajský súd v poučení predvolania na verejné zasadnutie uviedol, že ak sa obvinený neustanoví bez dostatočného ospravedlnenia, môže byť predvedený, môže mu byť uložená poriadková pokuta do výšky 1 650 eur a verejné zasadnutie môže byť vykonané v jeho neprítomnosti. Súčasťou tohto poučenia malo byť aj upozornenie, že verejné zasadnutie môže byť vykonané aj v neprítomnosti obvineného, ak o to výslovne obvinený požiada, alebo ak sa odmietne zúčastniť. Obvinený je však toho názoru, že ak krajský súd vykonal verejné zasadnutie bez prítomnosti obvineného s poukazom na to, že obvinený a ani jeho obhajca nepožiadali o odročenie verejného zasadnutia, v súlade

s § 34 ods. 4 Tr. por. („*Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.*“) mal byť v poučení predvolania krajským súdom oboznámený v zmysle § 293 ods. 8 Tr. por. i s tým, že ak sa má ako obvinený v úmysle zúčastniť verejného zasadnutia, tak je potrebné okrem ospravedlnenia neúčasti písomne požiadať súd o vykonanie verejného zasadnutia za jeho prítomnosti.

Obvinený poukázal tiež na to, že v dôsledku vyššie uvedeného postupu odvolacieho súdu nemal možnosť na verejnom zasadnutí poukázať na niektoré nezrovnalosti vyplývajúce z vykonaných dôkazov, s ktorými sa prvostupňový súd podľa jeho názoru starostlivo nevysporiadal.

Z dôvodov vyššie uvedených, obvinený Š. K. teda navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Tr. por. rozsudkom vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 293 ods. 5 a § 2 ods. 7 Tr. por., z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. d/ Tr. por. a súčasne, aby napadnutý rozsudok Krajského súdu v Žiline z 19. januára 2010, sp. zn. 1 To 156/2009, zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

Dňa 11. augusta 2010 bolo na Okresný súd Čadca doručené vyjadrenie prokurátora Okresnej prokuratúry Čadca (§ 376 Tr. por.), z ktorého obsahu je zrejmé, že tento sa s obvineným uvádzanými dovolacími dôvodmi nestotožňuje a napadnutý rozsudok považuje za zákonný a dôvodný. Poukázal na to, že predvolanie na verejné zasadnutie konané 19. januára 2010 bolo obvinenému Š. K. doručené 31. decembra 2009 a jeho obhajcovi JUDr. A. K. 4. januára 2010. Zároveň podotkol, že v spise (č. l. 245) sa nachádzajúce ospravedlnenie obvineného z 11. januára 2010, kde tento ospravedľňuje svoju neúčasť na uvedenom verejnom zasadnutí dedičským konaním po jeho otcovi, neobsahuje žiadnu žiadosť o určenie iného termínu verejného zasadnutia, ktorého by sa chcel zúčastniť, a preto ho možno brať len ako oznámenie obvineného, že sa verejného zasadnutia nezúčastní. Rovnaké závery platia aj vo vzťahu k obhajcovi obvineného, ktorého ospravedlnenie neúčasti na verejnom zasadnutí (č. l. 247) taktiež neobsahuje žiadosť o jeho odročenie. S poukazom na vyššie uvedené možno preto podľa jeho názoru konštatovať, že všetky podmienky na vykonanie verejného zasadnutia aj bez prítomnosti obvineného a jeho obhajcu boli splnené. Ako ďalej zdôraznil, v danom prípade nešlo o prípad, kedy by verejné zasadnutie nemohlo byť vykonané v neprítomnosti obvineného (§ 293 ods. 6, ods. 9 Tr. por.) a nebol ani

dôvod na odročenie verejného zasadnutia v zmysle § 293 ods. 8 Tr. por., nakoľko ani obvinený, ani jeho obhajca nepožiadali súd o vykonanie verejného zasadnutia za prítomnosti obvineného v inom termíne.

Z vyššie uvedených dôvodov preto navrhol, aby dovolací súd predmetné dovolanie podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Zástupca generálneho prokurátora Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí dovolacieho súdu uviedol, že navrhuje vyhovieť dovolaniu obvineného, nakoľko došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1 Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu (§ 369 ods. 2 písm. b/ a § 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.) a spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 Tr. por., veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo a podal riadny opravný prostriedok.

Po zistení, že niet žiadneho zákonného dôvodu pre odmietnutie dovolania obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 Tr. por., preskúmal v zmysle § 384 ods. 1 Tr. por. na verejnom zasadnutí zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374, ktoré sú uvedené v dovolaní (v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por. je nimi dovolací súd viazaný) a dospel k záveru, že obvineným tvrdené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. d/ Tr. por. sú opodstatnené.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak **bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.**

Podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak hlavné pojednávanie

alebo **verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.**

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že verejné zasadnutie bolo na Krajskom súde v Žiline vykonané v neprítomnosti obvineného Š. K. a jeho obhajcu, nakoľko ani jeden z nich pri ospravedlnení svojej neúčasti nepožiadali o odročenie verejného zasadnutia. Krajský súd mal za to, že v prípade obvineného boli splnené zákonné podmienky predpokladané v ustanovení § 293 ods. 5 Tr. por. k vykonaniu verejného zasadnutia v jeho neprítomnosti, pričom ako ďalej podotkol, u neho nešlo o prípad predpokladaný v ustanovení § 293 ods. 6 Tr. por. Pokiaľ ide o obhajcu obvineného, zdôraznil tiež tú skutočnosť, že v danom prípade sa nejednalo o prípad predpokladaný v ustanovení § 293 ods. 9 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje úvodom za potrebné upozorniť predovšetkým na to, že podmienky pre vykonanie verejného zasadnutia bez prítomnosti obvineného sú rozdielne od podmienok pre vykonanie verejného zasadnutia bez prítomnosti obhajcu - v prípade, že nejde o povinnú obhajobu.

Podľa § 293 ods. 3 Tr. por. sa verejné zasadnutie koná za prítomnosti obvineného.

Jednu z výnimiek z vyššie citovanej zásady upravuje § 293 ods. 5 Tr. por., v zmysle ktorého sa **verejné zasadnutie vykoná v neprítomnosti obvineného** aj vtedy, **ak mu predvolanie na verejné zasadnutie bolo riadne a včas doručené a bol poučený o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti** alebo za podmienok uvedených v § 292 ods. 5.

Podľa § 293 ods. 8 Tr. por. **ak obvinený hodnoverným spôsobom ospravedlní svoju neúčasť na verejnom zasadnutí a súčasne písomne požiadá súd, aby sa verejné zasadnutie uskutočnilo za jeho prítomnosti**, súd **odročí** verejné zasadnutie a určí deň, čas a miesto ďalšieho verejného zasadnutia.

V súlade s ustanovením § 34 ods. 4 Tr. por. sú orgány činné v trestnom konaní a súd **povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť**, vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Z obsahu spisu vyplýva, že predvolanie na verejné zasadnutie konané 19. januára 2010 bolo obvinenému Š. K. doručené 31. decembra 2009. Ten svoju neprítomnosť na danom zasadnutí ospravedlnil tým, že v ten istý deň má dedičské pojednávanie po jeho nebohom otcovi (č. l. 245, č. l. 246 – príloha : potvrdenie súdneho komisára). Uvedené ospravedlnenie bolo Krajskému súdu v Žiline doručené 11. januára 2010.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s ustanovením § 379 ods. 2 Tr. por. zistil, že obsahom predvolania doručeného obvinenému bolo poučenie v nasledovnom znení: *„Ak sa neustanovíte bez dostatočného ospravedlnenia, môžete byť predvedený(á), môže Vám byť uložená poriadková pokuta do výšky 1 650 eur a verejné zasadnutie môže byť vykonané vo Vašej neprítomnosti. Verejné zasadnutie môže byť vykonané vo Vašej neprítomnosti, ak o to výslovne požiadate, alebo ak sa odmietnete zúčastniť verejného zasadnutia.“*

Ďalej je potrebné zdôrazniť to, že ak sa predseda senátu krajského súdu rozhodol obvineného na verejné zasadnutie predvolať, dal tým jednoznačne najavo, že jeho osobná účasť na ňom je nevyhnutná (§ 292 ods. 1 Tr. por., veta prvá) a že bez jeho prítomnosti nemôže vec rozhodnúť.

S poukazom na uvedené možno teda konštatovať, že ak bol obvinený Š. K. na verejné zasadnutie predvolaný a navyše i poučený vyššie citovaným spôsobom, pričom ten svoju neúčasť riadne a včas ospravedlnil, potom odvolací súd nemohol vykonať verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti.

Vykonanie verejného zasadnutia v neprítomnosti obvineného je totiž podľa § 293 ods. 5 Tr. por. viazané jednak na podmienku riadneho a včasného doručenia upovedomenia (zjavne nemôže ísť o predvolanie uvádzané v tomto ustanovení, lebo v takom prípade by vzhľadom na vyššie uvedené možnosť vykonania verejného zasadnutia v jeho neprítomnosti bola vylúčená vždy) a jednak na to, že obvinený bol o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti poučený. Ide o kumulatívne podmienky, a preto musia byť splnené súčasne. Spomenutá úprava sa pritom v plnom rozsahu vzťahuje aj na verejné zasadnutie odvolacieho súdu, keďže ustanovenie § 326 Tr. por. o konaní na odvolacom súde neobsahuje osobitnú úpravu.

Pokiaľ ide o obhajcu obvineného JUDr. A. K., ten bol o verejnom zasadnutí upovedomený 4. januára 2010, pričom jeho ospravedlnenie neúčasti zo 14. januára 2010 sa nachádza na č. l. 247 – 249.

Podľa § 293 ods. 10 Tr. por. **obhajca obvineného sa vždy zúčastní verejného zasadnutia, na ktorom sa koná o odvolaní**, ako aj verejného zasadnutia, na ktoré dal podnet svojim návrhom obvinený.

V tejto súvislosti treba tiež poukázať na ustanovenie § 326 ods. 3 Tr. por., z ktorého vyplýva, že **na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní musí mať obžalovaný obhajcu vo všetkých prípadoch, v ktorých ho musí mať na hlavnom pojednávaní**.

Prítomnosť obhajcu na hlavnom pojednávaní upravuje § 252 ods. 4 Tr. por., ktorý hovorí o.i. o tom, že **ak nejde o prípad povinnej obhajoby a obžalovaný má obhajcu, možno vykonať hlavné pojednávanie v neprítomnosti obhajcu, len ak s tým obžalovaný súhlasí**.

Z vyššie citovaných ustanovení je teda zrejmé, že v prípade, ak nejde o povinnú obhajobu a obvinený má obhajcu, verejné zasadnutie konané o odvolaní možno vykonať v jeho neprítomnosti, len ak s tým obvinený súhlasí (za určitých okolností prichádza do úvahy samozrejme aj možnosť ustanovenia náhradného obhajcu v zmysle § 42 Tr. por.). Keďže však v predmetnom prípade žiadny takýto súhlas zo strany obvineného Š. K. daný nebol, možno konštatovať, že aj v tomto smere sa krajský súd dopustil pochybenia, majúceho za následok v konečnom dôsledku zásadné porušenie práva na obhajobu.

Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu. Jeho obsahom je o. i. aj možnosť obvineného vznášať buď sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu námietky proti prvostupňovému rozsudku na odvolacom súde. Odňatie tejto možnosti vykonaním verejného zasadnutia bez prítomnosti obvineného, pre ktorý postup neboli splnené zákonné podmienky, napĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por. (ustanovenie § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por. má povahu špeciálneho ustanovenia vo vzťahu k § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., keďže uvedený nezákonný postup v sebe zároveň zahŕňa aj zásadné porušenie práva na obhajobu - viď

bližšie rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. februára 2010, sp. zn. 2 Tdo 46/2009) a navyše odňatie tejto možnosti vykonaním verejného zasadnutia aj v neprítomnosti obhajcu obvineného, bez splnenia na to potrebných zákonných podmienok, odôvodňuje napokon i naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 13. januára 2011

JUDr. Peter H a t a l a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Ing. Alžbeta Kóňová